

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом
већем и данима иза недеље и свака једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи
лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете
омакне ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића.
Администрација „Заставе“ налази се у кући где
је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 137

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Јутарњи лист.)

Издање „РАДА“ ДЕВЧИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Српски народно-црквени сабор.

Споразумни рад.

Радикални клуб је у својој седници од понедељника једногласно закључио да кандидује за саборског подпредседника др. Николу Ђурђевића а два места саборских перовођа да даде самосталцима.

Овај је закључак саопштио самосталцима перовођа радикалног клуба Јован Магарашевић. Они су изјавили да су са тиме потпуно споразумни да потпредседник сабора буде из радикалне странке као саборске већине и задовољили се и одређеним бројем перовођа њиховој странци, но да ли ће моћи гласати на др. Николу Ђурђевића закључиће у клубској седници, коју ће одржати у уторак у девет сати до подне, па ће о том радикалан клуб обавестити.

Радикалан је клуб држао своју седницу у уторак у пола 10 до подне и закључио да се и у одбор за дневни ред изабере 11 чланова и да се четири места даде самосталној странци. Како је међутим већ 10 сати, било се требало на саборску седницу ићи, а самосталски клуб још никаква одговора радикалном клубу саопштио није, то је радикалан клуб изабрао др. Стеву Јовановића и др. Светислава Новака да као клубски поузданици оду у самостални клуб и истоме саопште закључак гледе избора одбора за дневни ред и траже њихов одговор гледе избора саборског одбора.

Изабрани су се поузданици упутили у самосталски клуб и ту им је саопштено да су они изабрали одбор за преговоре са радикалима и то: Светозара Прибичевића, Васу Муачевића, др. Саву Путника и пароха Михајла Медаковића, па су се поузданици са овом господом повукли у засебну собу ради договора.

Др. Светислав Новак је изјавио у име радикалног клуба њиховоме одбору, да је озбиљна воља радикалних посланика да овај сабор што више уради и то што брже и да је обзиром на то жеља радикалног клуба да ради договорно са самосталним посланицима и да ће им радикални клуб у сусрет иваћи само да омогући бржи рад сабора, те им је саопштио закључак радикалног клуба гледе избора у одбор за дневни ред.

Њиховом одбору био је мален број четири, него су тражили да се у одбор за дневни ред бира 12 чланова и да се њима 5 места даде.

Др. Стева Јовановић и др. Светислав Новак су изјавили да је њима главно да до рада дође па да ће у клубу заговарати, да се овај њихов захтев прима и тражили су одговор гледе избора саборског одбора.

Васа Муачевић је као председник клуба самосталних по

сланика изјавио да је њихов клуб решио да не може гласати на др. Николу Ђурђевића кандидата радикалног клуба за саборског подпредседника.

Др. Новак их је за то упозорио на важност момента и да не сметају саборском раду одмах у почетку, упозорио их је на то да су они пристали да подпредседник буде из редова радикалних посланика као саборске већине, упозорио их је да је радикалан клуб једногласно кандидовао за подпредседника др. Николу Ђурђевића, упозорио их да немају права одређивати радикалном клубу кога може а кога не може кандидовати, упозорио их је да би такав поступак имао ужасних конвенквенција. Кад би се једној странци дало право да другој странци диетира, коме сме и коме не сме своје поверење дати и тражио је да измену закључак свога клуба и да прихвати понуду радикалног клуба.

На то су се они упутили у свој клуб и након кратког већања су се вратили са изјавом да клуб самосталских посланика остаје код свога закључка и да неће гласати на др. Николу Ђурђевића за саборског потпредседника.

Ову су изјаву увели изасланици радикалног клуба на знање и саопштили је клубу.

Интересовање народа.

Колико се наш народ интересује за свој народни црквени сабор, видело се и овом приликом Галерија пуна свуд унаоколо као и доле у простору око посланичких клупа. И све то једва чека почетак. Али клубови радикалне и самосталне странке још раде, те се са отварањем сабора оклева, иако је ту већ и патријарх и епископи. Најзад улазе посланици и заувимају своја места.

Недоследност самосталаца

У пређашњој седници нападоше самосталци радикале дупмански, што ови бајаги намећу им кандидате из њихове странке за чланове верификационог одбора. А у данашњој седници одлучно неће да гласају за кандидата радикалне странке др. Ђурђевића, да овај буде потпредседник сабора, иако признају право радикалима, да од њих ваља да се кандидује потпредседник. Него намерно нуде прво др. Мишу Михајловића, а кад овај одлучно неће, они гласају на др. Лисавца, само неће за др. Ђурђевића. На што им је од радикала с правом добачена недоследност.

Неистинито терђење самосталаца.

На крају давашње седнице др. Д. Поповић говорећи о потреби стенографа, говори, како је у „Застави“ криво изнесено о изјави самосталне странке. У „Застави“ вели стоји то, да је Муачевић рекао: да је наиме „пословни језик

овог сабора језик хрватско-српски“. А то не стоји. Јер у „Застави“ стоји, да је на земљишту Хрватске и Славоније искључена употреба мађарског језика јер је званичан језик хрватско-српски. — Дакле ни језик српског народног црквеног сабора хрватско-српски. То је говорник рекао на памет и лажно, ал неистина пада на његову главу.

Отварање седнице.

Око пола 11 сах. пре подне патријарх отвара седницу. Записник од прошле седнице прочита се без примедбе.

Пријављен протест против ст. бечејског избора световна кандидата и списи румског избора.

Извештај верификационог одбора.

Др. Миливој Бабић извештач верификационог одбора, јавља, да одбор тај не одлаже 65 посланика за оверовљење, јер је њихов избор неспоран.

Др. Мандић, да се и мандат др. Мише Михајловића сматра оспореним, јер је предат из митровачког среза још и изборни записник о избору др. Душана Поповића.

Др. Д. Поповић тражи то исто.

Др. Миша Михајловић да се мира ради прогласи његов мандат спорним и приступи раду.

Др. Мита Мушицки: И ако је др. Михајловић умолио сабор, да његов мандат прогласи оспореним, ипак се тој његовој молби не може задоста учинити, јер пословник као саставни део нашег изборног права јасно доказује, да се његов мандат има неоспорним сматрати. То није приватна ствар кандидата, него ствар јавна, а по нашем јавном праву његов је мандат неоспоран. Записник о тобожњем избору др. Поповића потпуно је неисправан, јер по сведочанству истог његов избор није обављен на легалном месту нити пред легалним изборним одбором и записник није потписао легални одбор и легални изборни председник. Овај записник се не може ни протестом сматрати против легалног избора др. Михајловића, пошто се у том записнику нарочито спомиње, да ће се посебан протест поднети, а није поднет. Због тога предлаже, да се усвоји предлог верификационог одбора.

Др. Пелеш: Треба се држати основних принципа парламентаризма и уставности и учинити по предлогу др. Мандића, а др. Миша ће и онако моћи да врши посланичко право своје.

Др. Ж. Миладиновић: Славни саборе! Слажем се са речима г. предговорника, а то је, да се треба држати послов-

ника и да будемо правични и да нам лебди пред очима правда и истина. Али и ако се у томе слажем са г. предговорником, не могу се сложити у његовом закључку, јер он недоследно тражи, да се не оверови избор др. Мише Михајловића, и ако нема протеста ни тужбе, те и ако постоји и о његовом избору правно ваљан изборни записник.

Ја не мислим, да много говорим о пословнику и његовим одредбама, јер су о томе већ други говорили: др. Бабић и др. Мушицки, а ја хоћу, да укажем на опасност, кад би признали оправданим противљење оверовљењу избора др. М. Михајловића.

Опасан прецеденс би се створио, да улазе у сабор посланици, који су ма где и ма од ког изабрани.

И онда би се уједанпут догодило, да уђу у сабор не 75 посланика, него два пута толико, па како онда не би било ни једног непрепорног мандата, он се не би могао сабор ни конституисати.

Јесте, и код прошлог сабора било је нешто налик на то, наглашујем и опет, само налик, јер онде није био и одређен локал, где ће се избор одржати. Познато је, да су се изборници разделили на два места, где је ствар већ заплетенија била. Но како је данашњи саборски одбор донео наредбу, по којој административни одбор мора одмах одредити и место где ће се имати избор да одржи, ствар је упрштена, јер по томе може бити само онај избор правно ваљан, који је одржан на заказаном месту, док је други незаконит.

Други изборни записник, који је такођер споменут, није стваран записник, јер га није законита комисија изборна издала, нити је тај тако звани избор, где је тобож изабран др. Душан Поповић, био на законитом месту. По томе се тај записник није ни могао узети у обзир и то у толико мање, што постоји правилан изборни записник о законитом избору.

Кад кажем још, да у том тако званом изборном записнику стоји, да ће и протест поднети против избора др. М. Михајловића, онда је јасно, пошто протеста нема, да је избор др. М. Михајловића неоспоран.

Па и то стоји, да и г. др. Д. Поповић није јасно изјавио, да долази као посланик изабрани у 2 среза, јер је то важно, иначе би се др. Поповић имао овако у сабору да изјасни, који срез задржава. (Упадање са самосталне странке: Како сте се ви изјаснили за ваш срез?) Ја сам се о мом срезу изјаснио тако, што сам као посланик вршачког среза прозван и као такав моју веродајницу предао.

И опет вам стављам на срце, да не стварате опасне преце-

денсе за будућност, те баш ако хоћемо да тачно вршимо по-словник саборски, изјавимо избор др. М. Михајловића за неоспоран.

А ја са своје стране изјављујем, да потпуно одобравам предлог верификационог одбора.

Патријарх: Удалили смо се од предмета. Сад не може бити мериторне расправе. Не може се прикрити, да има два изборна записника и то је верификациони одбор требао рећи. Др. Михајловић жели и сам, да се његов мандат сматра спорним, па то треба примити и радити даље. (Немир и вика: Не прима се! Није то лична ствар дра Мише, већ ствар закона!)

Буде Будисављевић: Др. Мишина изјава да се прими, јер он би могао и да положи мандат (Вика: То је што друго! Овде је у питању исправност избора!) Сабор треба да уреди ову ствар и спречи овакве појаве. Подилази дру Миши и хвали га као часна човека.

Др. Михајловић: Будисављевић нема право. Сабор од 1902. је већ уредио „ствар близанаца-посланика“, јер је саборски одбор по саборској одлуци наредбом посебном уредио ту ствар и по тој наредби не сме да буде два локала. Само мој мандат је непрепоран, а онај други јесте. Мало се гледа на резон у овим партијским приликама. Зато сабор треба поново да удеси ту ствар. И кад је то рекао, моли да се прекине ствар ова, јер он ипак жели мира ради, да се његов мандат сматра препорним (Самосталци бурно одобравају и тапшу).

Др. Бабић најзад изјављује, да и верификациони одбор мира ради и из разлога, да се приступи даљем раду, пристаје с дром Мишом заједно, да се мандат његов сматра препорним. — Прима се једногласно.

Избор потпредседника.

О избору потпредседника показало се, да је гласало свега 76 чланова сабора. Од тога је добио др. Никола Ђурђевић 40, др. Младен Лисавац 31, Евген Думча 1 глас и четир цедуље беху празне.

Др. Ђурђевић поздрављен је бурно и од посланика и од публике, а и он се захвалио овим кратким али срдачним речима:

Од срца благодарим на поверењу којим ме је одликовала славна већина овог високог сабора. Дођем ли када у положај да извршавам и дужности које су скопчане с тим поверењем, ја ћу их извршивати по осветштаном начелу народа српскога, израженом у народној песми речима: „ни по бабу ни по стричевима већ по правди бога истинитога“ извршавају те дужности онако, као сам на ово високо место дошао поверењем целе ове високе куће!

Др. Младен Лисавац: Славни саборе! Молим, да се за моју личност предатих 31 глас сматра, као да није ни предат. И да ја не бих сматрао за поверење сабора, па да је и већи број гласао за мене, јер је сам и сам предао глас за дра Никољу Ђурђевића! (Бурно живео!)

Избор перовођа.

За перовође су изабрани: Поп Јован Гавриловић (радикал), поп Михајло Соларић (самосталац) Мита Клицин, (радикал) Стева Обрадовић (самосталац). У овоме су само сталци попустивши тражили и нашла одзива, те су заједнички изабрана двојица од њихове и двојице од радикалне стране.

На завршетку устаје др. Д. Поповић те изјављује, како је потребно да буде стенографа и како је извештен, да су радикали већ учинили у томе корак у Београду. Радо пристаје на то тим више, што наши листови партијски износе рад сабора, износе неистините тврдње, које напрео побијамо.

Патријарх најзад извештава, да ће гледе стенографа извршити одлуку потпредседник, а сад да се иде на призивање св. Духа. Прва седница биће сутра, у среду, у десет сати пре подне.

„Браниково“ поштење.

Добијамо ове редове: Познато ће бити читаоцима овог листа, да сам пре неки дан обратио пажњу читалаца на једну неосновану белешчицу „Браникову“ односећу се на сат на торњу ајмашке цркве и доказао сам, да је црквени одбор општине новосадске још много пре но што је она белешка изашла у „Бранику“ већ наредио да се сат оправди. Али пошто је то скупљи посао, морао се дати сачинити прорачун за овај посао, бити одобрен од црквеног одбора, и тек је онда сајција могао предузети исправку сата. Но приметно сам и то, да се „Браник“ не печали баш здраво, јер да је остала стара Браниковачко-либералска управа, да не само да би сви сати стали на свима црквама, него би и сви торњеви попадали због несавесног рада либералске управе, јер имамо још врло много података о том несавесном руковању.

Али „Браникова“ младеж мора да напада док су заузана Политовим ланцима. Како би се умалили обесном Политу, да не нападају бесомучно на радикале, па било то ма на који начин само нека се виче на радикале. Ено вам notiце „Браникове“: „Опечени су.“ Не говори стварно, не осврће се на садржај моје белешке у „Застави“ неће да узме на знање да је црквени одбор благовремено учинио све кораке ради исправке једног сата, што би то сваки поштен и беспристрастан човек учинио. Не тако. Он по рецепту свог необузданог гесе онако Политовачки напада: „лењост радикалске управе, нехатост, немар“ и вели како је „жицинуо“ радикале, да би осветљиви Полит на ту белешку слађе ручао. Али на „Застави“ докаже о несавесном управљању „Браниковачко-либералске“ управе док је била на челу новосадске црквене општине, то је: „лаж и клевета“ Добро господо, видићемо јелил' лаж и клевета, изнеће мо вас онако, као што сте за служили, јер тако велики грес се не заборављају тако лако.

Има још нешто. Тврди „Браников“ дописник, како се садања општинска управа задужила на оправку саборне цркве. Јесте, задужила се, али је већ исплатила преко 30.000 К а за годину и по дана исплатиће сав дуг. Али питамо ме „Браника“ ово: Браниковачко-либералска управа оставила је ова себе преко 80.000 К дуга, оставила све цркве трошне, неоправљене, зграде опале. На што су они тај дуг направили? Садања управа је бар више дугова плаћала, оправљала цркве и зграде које су они запустили, па није ни чудо што се онда девало „Немањино благо“, на то ви одговорите, а дотле ви нос у футролу!

Неће се бирати саборски одбор

Познато је, како већ годину и по дана пише др. Полит о томе да радикали спречавају сабор, јер ће на изборима пропасти, те неће више ући у саборски одбор.

А где сад! Дошао је сабор и др. Полит прети радикалима са опструкцијом. И вели ако хтедну уништити који избор, неће доћи до избора саборског одбора — фуч.

О, о! Ти радикали су се бојали избора саборског одбора па шта им сад претите, да ће те га спречити. Сиромаш Полит. Његови пријатељи мора да уживају у његовом писању.

Мађарски гости у Београду.

Цишу нам из Београда: Мађарски гости Београдског Певачког друштва из Дебрецина разгледали су у суботу цео дан Београд, походили су музеје, град, калимегдан, војни музеј, ручали су у „Касини“, по подне разгледали су фабрику дувана, а у вече били су на концерту код „Коларца“. Концерт овај приређен у корист подизања „Уметничког Дома“ у Београду, био је добро посећен и успео је. Публика је бурно плескала и изазивали гудачки квартет браће Фиредна и младог виртоуза на вијолини Веспремија, којима је Београдско Певачко Друштво предало лепе венце са српским тракама. И остале пијесе богатог програма концертног, успеле су, а нарочито певања Београдског Певачког Друштва под одличном управом Мокраваца. — Публика је бурно поздравила певаче, а кад је отпевава мађарска народна химна „Соват“, цела публика је исту стојећи саслушала и бурно плескала, што је на мађарске госте необично пријатно утицало. После концерта настала је закуска, игранка и весеље, које је трајало до 3 сах. по поноћи.

У недељу су мађарски гости присуствовали на служби у саборној цркви. У цркви је био и Његово Величанство Краљ. У подне су гости били на закусци у дому Београдског Певачког Друштва, а по подне у народном позоришту, на представи Нушићева „Света“. Мађарски посланици, новинари и гости посетили су и наш прес-биро.

У вече је у част гостију Београдско Певачко Друштво приредило банкет у хотел Паризу, а гости су, веома задовољни лепим пријемом и српским гостољубљем, отпутовали јуче изјутра брзим возом у Дебрецин.

Нарочиту пажњу ukazивали су Београђани познатом српском пријатељу, народном посланику и публицисти др. Ерне Ковачу и његовом другу посланику др. Деже Абрахаму. Господа посланици записали су се у књигу посетницу Његовог Величанства Краљу и Његовом Вис. престолонаследнику Ђорђу.

Црногорска спољна политика

У скупштини је војвода Вуковић, бивши министар спољних послова, а садашњи председник државног савета, држао дуг говор, наперен противу садашње владе, која жели да промени правац спољне политике, а по његову мишљењу то би проузроковало слабљење везе са Русијом.

За тим је Вуковић критиковао престолу беседу, што се у њој не помињу Француска, Енглеска, Италија, Бугарска. Што се Србије тиче, изјавио је, да је склон да верује, да је влада, у првој престоној беседи заборавила да помене ту братску земљу у агломерацији балканских држава. „Без обзира на нашу и њихову крв, наши заједнички интереси и интереси словенских земаља захтевају, да ту равнодушност владе најоштрије осудимо“. Вуковић је завршио овим речима: „Ми треба да будемо уз Русију и Србију“. Овај је говор изазвао велику сензацију.

Исељавање у Америку.

Њујоршки лист „Досељеница“ у свом последњем броју пише ово: Са страхом већ пратимо, где се сеоба из Угарске из недеље у недељу све јаче множи. Прошле недеље стигло је 3760 досељеника из Угарске у Елс-Исланд. Од тих су 713 Мађара, 1806 Словака, 463 Немца, 574 Хрвата и Срба и 189 Румуна. У држави Њујорк остало је 71 Мађар, 173 Словака 36 Немаца, 37 Хрвата и Срба и 9 Румуна. — У Пенсилванију је отишло 74 Мађара, 184 Словака, 35 Немаца, 22 Хрвата и Србина и 19 Румуна. У државу Охијо отишло је 87 Мађара, 201 Словак, 66 Немаца, 37 Хрвата и Срба и 35 Румуна и т. д. и т. д. — Тај амерички лист позива владе америчке, да још строжије мере примену против досељеника.

Стогодишњица саске краљевине.

Навршило се ово дана сто година одкада је постала саска краљевина. 1806. децембра 11. п. н. Аугуст Фридрих III. као изабрани саски краљ метнуо је круну на главу. Придружио се савезу и обвезао се, да ће савезној војсци давати 20 хиљада војника. 20 децембра п. н. проглашена је нова саска краљевина. Нова краљевина имала је да преброди многе тешкоће и на бечком конгресу изгледало је једно време да ће ипак њен бити угушен. Затим је сама Аустрија почела радити на томе да се саска краљевина одржи.

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.

За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за страну земљу годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића: Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-контото 12008.

Босанска српска народна омладина.

Поносим се што сам живио и радио у босанском српском омладином малте не пуних пет година. Био сам у њезиној средини, имао сам међу том омладином много људи с којим сам се искрено спријатељио и осећао сам као неизмеран губитак, када сам морао да оставим Босну. За време тих пет година имао сам безброј случајева, у којима сам се најискреније приближио тој омладини, и ја сам босанску образовану српску омладину упознао као најбољу, најидеалнију српску омладину.

Када је Аустрија дошла у Босну српски народ није имао своје образоване омладине. Данас је има. Српски народ у Босни и Херцеговини има преко стотину свршених академика образованих омладинаца, који су заузели равна видна места које у приватној које у државној служби. Но ти су људи све то постигли сами својом мукот, трудом и поштенним радом. Осим свршене изшколоване омладине има српски народ у Босни и Херцеговини још академску омладину, која се у свакој прилици приказује као права народна омладина, и обећава да ће ускоро и ова ступити у редове народних бораца.

Но не треба мислити, да је ову народну омладину српску васпитала, однеговала и створила аустријска управа у Босни. Не! Српска народна омладина у Босни јесте плод труда, рада и муче српског народа. Српски народ ових несрећних земаља лишен слободе и свих добара културних земаља, изложен опасности туђинске најезде имао је једино своју децу и он је од своје деце почео да васпитава себи достојне синове а народу искрене борце.

Оваком васпитању омладине српске, у Босни и Херцеговини допринела је и аустријска управа али не својеволно и добрим намерама, већ притиском, тиранијом у насиљем на народ узбунила је ова управа крв још у малим Српчићима, изазвао отпор против силедије туђина и тако се постепено у српском детету васпитавала, расла, бујала мисао, да је Босна и Херцеговина отаџбина домородаца, да је Аустрија донела непријатеље, корупцију и ро-

ство. Аустрија је васпитала омладину на ово уверење и изазвала сав духован живот те омладине на отпор против странца селедије.

Српска омладина у Босни је најнесрећнија омладина у Европи. Дошао је странац и отео прадедовско имање, у своје руке приграбио себи сву власт и право.

Од свога рођења па до данас подноси та омладина удар за ударом. Она се већим делом родила у доба кад оружје окупаторског силедије није штедило никакве светиње, ни куће, ни мајке, ни оца, ни брата, ничега, или се родила у доба када је туђин већ све народно приграбио у своје руке а народ бацао у — ropство.

Први утисци те омладине су јаук, помор, насиље, смрт. Тај омладинац се као дете добро сећа господара са златним окрватником, са шареном капом за којим стоји бајонет, који заповеда или покорност или...

Безброј тих омладинаца је доживела, да им је ноћу у поноћи изненада рушио аустријски бајонет у спаваћу собу, из загрљаја му отео оца, чичу, брата и мајци бајонетом попретио, која је баш чиста као сунце, за тим се сећа, како су му оца под видом закона одвели некако у ноћ, откуд му се отац више није вратио или се вратио погружен, сирхан бољан преболан а за кратко време за тим ено једне хумке на крају родног му места... Та хумка је постала школа тог омладинца, која га је добро научила, шта му је странац у домовини.

Са тим утисцима из детињства дорашћује српски омладинац и почиње већ и на себи да осећа насиље стране управе. Само што је ступио у владину гимназију, ту га чекају она господа, која су „из пријема“ трбухом за лебом дошла да служе лошем господару против те непокорне „марве босанске“. Лаж, подметање, прогањање силе тог омладинца на први отпор против странца, силедије.

На крају је свршио средњу школу у својој домовини под надзором непријатеља Српства и осетио је сву неправду, насиље и тиранију, коју може корумпиран евро-

пејац окупатор да учини над подчињеном рајом.

Брзо после ове школе, у којој срећнија деца културних држава уче само науку, а он већ прошао кров горко животно искуство, отварају се омладинцу очи, и он све види јасно, а оно што види јесте зло његове домовине, у коју је бацила страна управа. Тако излази босански омладинац на велику школу потпуно просвећен и обавештен о несрећи своје домовине и он долази на велику школу као готов борац за народ и своју домовину.

Босански Србин омладинац је најидејалнији омладинац српски — Ево тако се васпитао. — Његова душа је сва ускомешана још од детињства због неправди и насиља, али је он ипак уздржљив, тревен. Он таји дубоко у души шта мисли, тај омладинац додуше гледа с неповерењем у свет, али му је душа ипак пуна вере у бољу будућност његове домовине. Тај Србин омладинац добро мисли о свачему шта ће да учини, да његов живот буде ма једно мало врло, али од вредности за Српство. Он је поносит и готов је све да учини за своју домовину, али ипак је мудар попут добра војника, да према потреби и главу пригне у случају опасности по оној народној: иди мудро не погину лудо!

Када је оно пре неколико година био онај покрет против неправди, насиља и безакоња земаљске управе, та омладина, још сасвим млада, стала је у убојне редове заједно са народним вођама, узела народни барјак у руке и предводила читав народ. Два омладинска меморандума нам сведоче, да се та омладина у борби за своју домовину ничега не плаши, она прегорела све, своју будућност и свој живот.

Но видим тог омладинца дрхтавим очима, како у једном тренутку, када му диктира осећај људског права, где му срце говори: ту смеш, ту морац, видим како се тај поносни омладинац не боји никакве силе, ни опасности, ни саме смрти, видим га како не таји више шта у срцу мисли, не пригиба главе, већ жртвује све и сам живот — за Српство и за слободу своје домовине...

ПОДЛИСТАК.

ПРАВИ ЧОВЕК.

Синоћ сам седео са својим старим школским другом Емилом у гостионици. Било је већ једанаест сати ноћу и ми смо већ осећали сву досаду, коју осећају двојица, кад исцрпе тему свога разговора. Вести, које смо имали један другом да саопштите, саслушане су са интересовањем из учтивости, питања, у којима смо се могли сложити, била су претресана и већ је наступила опасност, да ћемо из дуга времена прећи и нехотице на оне ствари, којих смо се опрезно чували и у којима се никуда не бисмо могли сложити, јер су нам навори о њима били сасвим противни. Међутим се срећом догоди нешто, што је спречило рат, који је изгледао неизбежан између два начелна противника.

Међу већ разређеним гостима у нашој гостионици седео је више од једног сата за столом један млад човек. Наједанпут уђе у гостионицу хитрим кораком млада девојче и прође покрај нас. Погледи свију гостију у гостионици полетеше према цури, као што увек бива, кад женско чељаде ступи гдегод у локал, где мушци имају огромну већину. Она није изгледала лоше. Нежно, витко девојче, само мало шареније, мало слободније одевено него иначе. Без сумње је била љутита или иначе узбуђена, јер јој се

видело на читавом кретању, да је нервозна, врло нервозна. Ишла је правце столу, где је седео млади човек сам. У овај мах догоди се нешто, што је одједном прекинуло разговор за свима столовима. Млади човек, који је био у доста скромном оделу, чим смотри девојче, скочи као муња и у тренутку је горела љуска на образу девојчета. У идућем тренутку није већ нико од гостију седео са својим столом, господа су узрујани поустајали, а госпође су мало лакшим кораком ишле према девојчету. Густ ред људи стајао је око њих двоје и у средини је био мој пријатељ Емил, сав румен у лицу, тешко дишући од љутине.

»Једну госпођу! Како сте могли једну госпођу...« лармао је. Одостраг се чули женски гласови: »Ћушати једну госпођу! Невероватно!« Одобравањем овим охрабрен, викао је Емил још јаче: »Како сте се смели усудити? Сурови човече! Једну госпођу! У јавном локалу! Нечувено!!!« Без сумње би млади човек ту одмах био нападнут и избјен од гостију, да се није нашао гостионичар да интервенира са налогом: »Платите одмах свој рачун!« Још увек блед, дршћући у целом телу, извуче млада човек послушно свој буџелар и извади без речи онолико колико је гостионичар захтевао. Изгледало је, као да он не види људе око себе, као да не чује узвике пуне гнушања, његове очи су као стрела биле приковане на девојче, које је скри-

вало очи од његових побеснелих погледа.

Емил је постајао ове храбрији: »Извините се бар!« повиче претећи. Али га сад одгурне девојка, додла мочету његов шепир и капут и шапне: »Хајмо!« У тренутку ишчезнуше њих двоје. На улици, тако је причао после келнера, поможе му она да обуче капут и кад он убрза кораке, она је журила за њим што год је већма могла. Шта је даље било, то више, на жалост, није ни келнер могао да каже. Гости у гостионици су били задовољни, јер су имали материјала читаво вече за разговор.

Па и када су већ сви били заморени својим говором и слушањем туђег резонувања, мој пријатељ се ни тада не хтеде умирити. »Не могу таку суровост да поднесем« рече најзад.

»Али изгледа, да девојка није читаву ствар тако трагично схватила«, одговорим ја. »Ко зна, шта му је она скривила.«

»Скривила му или не, то је нечувена дрскост и дивљаштво!« викао је Емил.

Узалуд сам покушавао, да му обратим пажњу на дивно држање девојкино. »Ко зна, можда је она задовољна, што је на том прошла.«

Емил ме погледа пренеражено: »Па зар си ти тако подивљао? Зар не видиш, да је то безобзирност, којој нема равне, некога у јавном локалу,... у... јавном... локалу... ћушати, па још крај тога женскињу?«

То сам, разуме се, увидео и тако нешто

Када је требало у самом народу што год створити и ту је омладина сложила са вођама предњачила. Та омладина има идеја за добро народа, које идеје ствара љубав к народу — У народним стварима међу тим омладина нема спорних тачака, нема разног мишљења, та омладина једно жели, а то је народно добро. Она је сва у једном колу, у једној непробојној целини, коју вежу исте мисли, исте жеље, исти смерови, а она је овим идејама уједињена, она је фактор, она је сила, коју непријатељ не може победити, док је не би уништио.

Та омладина је створила друштво „Просвету“ у року од неколико недеља. „Просвета“ је данас центар те омладине, откуд она утиче на све млађе омладинске групе, потпомаже их штипендијама и даје народу готове, свршене људе.

Зато је и тежак положај ове омладине у Босни. Влада тим омладинцима не да ни на каква виша места, сви странци имају првенство да буду управници, директори, подузетници. — Ову омладину на свима странама сузбијају, но што јој веће неправде чине, тим само стварају веће незадовољство, дубље огорчење, жешћи отпор.

Залуд су били покушаји са извесне стране, да се ова омладина поцепа. Неколико слабих карактера је подлегло, но омладина српска у Босни стоји крепка, снажна, зато, што је у једну целину спаја једна мисао: добро домовине и српског народа у Босни и Херцеговини. Зато ја држим босанску омладину за узор свима осталим српским омладинама, на коју би се требали угледати. Није наука теорија, већ живот, а босанску омладину је створио и васпитао живот људма, какве данас треба српски народ у свима крајевима.

И завршујући ове речи велим: Поносим се, што сам живио и радио са узором омладином босанском, српском народном омладином.

В.

Несрећеност

материјалног стања српског автономног чиновништва

Нема дана да јавна гласила не доносе вести о разним мерама, које се предузимају за уређење плата како државних тако и равних приватних чиновника. Већ пре две године повишене су плате свима државним чиновницима сад је то поново учињено, тако су државни чиновници сви без разлике у току од 3 године поред својег редовног — законом установљеног — наплетка доживели две изванредне повишице и осим тога још доплатак ради велике скупоће која влада.

Са свим је то другачије код народно автономног чиновништва које је такођер приликом сваког сабора поднашало молбе и молило сабор, да му неприродно мате-

ријално стање другим бољим замене, но сви досадашњи сабори су те молбе упућивали саборским одборима као компетентнима, да се изради статут; то је исто учинио и мајски сабор (1902. год.), тако се можемо надати, да ће саборски одбор свој предлог поднети сабору, који је за ову годину сазван, и да ће се и то питање коначно решити.

Да је прека потреба, да се материјално стање чиновника уреди доказ је и то, што је сваки чиновник амбициознији кад зна, да ће напредовати, и да ће свој посао савесније вршити кад му је материјално стање обезбеђено и кад не мора са материјалним негодама да се бори, даље доказ је и то, што свака влада узима у свој програм и уређење чиновничког стања.

Дакле и државна влада се труди, да своје органе материјално обезбеди, да ју својим знањем што боље потпомогну. Да је нужно, да се уреди чиновничка берива код српских народних црквених фондова ево примера:

Кад се распише стечај на које чиновничко место тражи се извесна спрема (дипломиран књиговођа), и знање језика (српског, немачког и мађарског), одреди му се минимална плата (од К 1000—1200) с том платом буде изабран за сталног чиновника. С том истом платом може чиновник остати непрегледни низ година, ако не потражи себи боље место, мора да кле да бега, јер нема никакве уредбе по којој би могао после извесног времена напредовати, као што то свугде без разлике има.

Уверени смо, да ће саборски одбор свом снагом поради, да и автономни чиновници дођу једном до штатутарног уређења плате, чиме ће им се створити воља за што бољи и савеснији рад, јер ће моћи мирне душе и ведром ока погледати у своју будућност.

Х.

Политички преглед.

Једна банова изјава. У седници хрватско славонског сабора од прошлог уторника изјаснио се бан о повнатој окружности бившег старешине одељења за унутрашње послове Чаврака гледе босански комите. Бан вели, да дотле, док се о тој ствари говорило по новинама, а усред кажњиве неповерљивости потчињених органа, није хтео да се обзира на то у јавности, него је у свом кругу рада учинио, оно што је нашао за потребно. Али сад, кад се повела реч о томе у сабору, дужан је да изјави, да је она окружница издата на његову одговорност, са његовим потписом и да је Чаврак само у толико одговоран, у колико је у томе учествовао, као старешини.

Узалуд сам ја узимао своју тврдњу натраг и понављао, да сам одлучан противник љушњању женскиња.

„Не, не, не... То није тако... Ти то не разумеш,“ поче он. „Прави човек мора имати обзира према жени, али за то треба бити васпитан. Имати обзира према њима то им дугујемо. Видиш ли, ја сам срећно ожењен већ 14 година. Имам код куће два детета. А већ 12 година као што знаш, имам одношај са Маријом. Од ње имам три детета, сваке године проведем с њом три недеље у Тиролској, а осим тога сам проводио за читавих 12 година два вечера недељно код ње! Прошле године, кад је она имала тифус, нисам недељу дана излазио из њеног стана. И моја жена не зна ништа о томе!“

„Да, мој драги“, рече у триумфу, тако поступа прави човек, а не овако дивљачки, као овај вечерас. „Обзира, обзира мора имати човек спрема женских и тој мојој обзирности имам да захвалим, што се моја жена осећа срећном.“

„Хм, хм.“

„Дабогме, она је у истину срећна! И она ће увек остати срећна: ја ћу имати обзира према мојој жени све до гроба!“

Бог зна, колико ова жена има обзира према својем мужу, мислио сам у себи.

Превео: А.

пина одељења за унутрашње послове. У осталом окружница је издата самог догађаја ради, а не против појединих личности, само је сама окружница погрешно састављена била и ја жалим то те сам окружницу повукао, али не ради своје личне воље и уверења што га ја имам у тој ствари, него ради тога, што нема ни трунка истине у ономе, што се тврдило и што је изазвало окружницу.

Вивши талијански министар спољних послова о тројном савезу. Један од сарадника „Нове Слободне Пресе“ разговарао је о тројном савезу, с бившим талијанским министром спољних послова, који је у име Италије 1902 године потписао уговор о обновљењу тројног савеза. И Принети рече том приликом, да је уговор из 1902 године обновљен на десет година без никакве измене и да та тај број година није подељен на два дела, као што није утачено ни време за отказивање. Што се тиче немачке политике, Принети мисли, да су Немци у последње време учинили две погрешке а то је прво што су учинили, да је Русија охладнила према њима; а друго је, што су заоштрили економске противности с Енглеском. Но опет има изгледа зато, да ће државном канцелару поћи за руком, да отелони опасност, која прети, наиме, да се склопи француско руско енглески савез, према којем једва би могао да опстане тројни савез. Биллов је мудар човек, који види и оно, што ће да буде, и он — Принети — жели му, да спасе Немачку од „splendid isolation“ а грозне усамљености. Затим је Принети говорио о одношају Италије према Аустро-Угарској и рекао, да он никад није хтео, да поквари те добре одношаје, него је радио баш на учвршћењу тих одношаја.

Вурна седница у аустријском сабору. Ми смо већ донели у „Застави“ укратко извештај о ономадашњој бурној седници у аустријском сабору, у којој је Штернберг онако општо напао владара. Из подробнијег извештаја видимо још некоје појединости: Гроф Штернберг рече, како се најодлучнија мора протестирати што се угарски краљ меша у ствари Аустрије. Подпредседник Зачек га опомиње да цара не увлачи у дебату. Штернберг одговара да он говори само о краљу Угарске. — Зачек му прети да ће му одузети реч. — Штернберг одговара, кад се сви листови могу бавити разговором царевим са појединим делегатима, природно је, да се о томе и сабору говори. Насиље је што председник то не дозвољава. На једну примедбу Крамаржову, довикује овом Штернберг: Јадни дворјанине! Безобразни угурсузе! Већег ниткова нема од вас! — Зачек додељује Штернбергу укор. — Штернберг наставаља: Кад ви апелујете на масу, ја ћу апеловати на војску, па ће мо видети кога ће војска слушати, да ли ово министарство или пристојне људе. Јемчим вам, да ћу војску извести пред двор. Председник одузима реч Штернбергу. Штернберг тражи одмах поново реч, да протумачи своје наводе, који су рђаво сважени и вели: Говорим у име свих многих милиона аустријских држављана и тумачим осећај народа. Ту му председник одузима реч. — Други говорник Холански истиче да краљ Угарске па често и цар Аустријски утиче на чланове сабора, кад су на дневном реду важни законски предлози. Очекивао је да ће сви чланови сабора протестовати против утицаја круне. — Штернберг: То је злочиначки поступак. — Холански: Ово држање круне осветиће се. — Председник му одузима реч. — Настаје галама и за тим се прешло на дневни ред.

Изборна борба.

Одбор српске народне радикалне странке у Земуну одржао је прошле суботе своју седницу, на којој је коначно прихваћена кандидатура дра Миљивоја Бабића за српски народни црквени сабор.

Др. Бабић је по жељи и договору врло многих чланова радикалне странке у Земуну

Кад Емил ово овог доба почне о свом бра-

био одређен за нашег посланичког кандидата одмах, чим је објављен сазив сабора. Ту његову кандидацију прихватио је с тога и кандидациони одбор радикалне странке одржан у Новом Саду.

У понедељак у вече одржана је у горњоградској основној школи конференција српске народне радикалне странке, на којој је наш посланички кандидат др. М. Бабић развио свој програм.

Конференција су председавали наши угледни суграђани Крста Којић и Мита Пешић, а присутан је био осим неколицине доњоварошана, огроман број наших честитих ратара из горње вароши. Од бирача ваљда ни један није био изостао, тако, да је велика школска дворана била дупком пуна.

Говорник опширно разлаже заслуге радикалне странке за народно-државну аутономију, описује рад мајског сабора и дивовску борбу саборског одбора, те завршује свој говор нагласком, да протукандидата истичу они, који никад нису са народом ишли.

Говор дра Бабића саслушан је са великом пажњом, а често прекидан бурним одобравањем. На крају је говорник одушевљено поздрављен од присутног народа.

Говорник истиче, да му противници замеру што кандидира као радикал, пребацују му то као жиг због кога су неки противни његовој кандидатури. Он се баш повоси тим жигом и без тог жига не би хтео ни у сабор.

Иза дра Бабића узео је реч др Лува Ристић, те је у подужем говору изнео многобројне смислице и подвале, којима се наши противници служе у борби против радикалне странке у Земуну, а нарочито против дра Бабића, правећи га издајцом Српства и т. д.

Затим је узео реч свештеник Бранко Пауновић. Препоручује народу да буде сложан. Сумњиче га, вели, да је радио за Јеловца, али то није истина, јер до сад није радио ни за једног кандидата. И он је за дра Бабића, уз кога је народ. Што је Бабићу истакнут противкандидат, вели, то су туђински прсти. Пошто познаје Јеловца као поштена човека, предлаже, да се изабере један одбор, који ће отићи Јеловцу и замолити га, да одступи од кандидације.

Док се још о предлогу Пауновићевом дебатовало, подиже се старина Коста Савић, те у подужем збијеном говору исказа, како су га некоја господа преварила разним измишљотинама о дру Бабићу те је и он потписао проглас за кандидацију Јеловца. Но у брзо га пријатеља обавестише, да је оно све лаж била и он је повукао свој потпис. Начин њихове борбе, рече, врло је ружан и он увиђа, да оне, која су без потребе угазили у борбу и почели стварати омразу међу Србима у Земуну, треба гонити. Кандидација Јеловчева је само један непотребан пркос и за то он предлаже, да се Јеловац никако не моли да одступи. Нека остане и нех они, који су га истакли, виде да народ не напусти дра Бабића. Има нас, рече, на Бабићевој страни, највећи део бирача, бу димо сложни ми који смо овде и победићемо. Не треба нам сада слога са онима, који су је сами почели рушити.

Говор Савићев био је одушевљено примљен и сви су одлучно тражили, да се нико не моли, јер би то недостојно било и изгледало би да се бојимо.

„Н. Г.“

У Ш Т И П Ц И.

Пре неки дан сам прошао крај два човека, који су међу собом нешто врло живо расправљали. Одједном ће један од њих узвикнути:

»Та безобразан је и насртљив као »Браник« ...»

И доиста боље и лепше не би нико могао карактерисати »Браник« и његово писање, него што је то онај брада у љутих отресу.

Да наведемо само неколико најновијих из »Браникове« путује.

На прагу су избори за црквени сабор. Узмудвали се они око »Браника«, као да ће свет пропасти. Дај брже кандидуј, док нису »проклетци« радикали кандидовали, шат им на тај начин где год упали.

Кандидовали су где су кога нашли, да је могло бити кандидовали би и Политову куварницу, само да се види, колико је »Браниковаца« још у животу.

Али не леви враже! Сутра ујутру залупаше

алке на »Браниковим« вратима; стиглоше немиле гласи, да се многи од »сретних« кандидата браниковачких отресају »Браника«.

Повна је јесен, коју људи свиње, а кад узмеш »Браник«, а ти чисто осећаш како удари из њега рампаш. Да, да, сад је најгодније доба за писање по »Бранику«. Добро се навечераш, навучеш се рампаша, па једна лепота! У таквом стању пун је човек појезије и љубави, пун мржње и освете. Час би загрлио цео свет, час стиснеш песницу, па би њоме да размрскаш бар главу свима радикалима.... Једном речи врло шарена осећаји. Поред таквих осећаја није чудо што настаје читава збрка у глави оних што изливају своју мудрост по »Бранику«. И сутра дан сироти претплатници »Браникови« имају шта и читати; а кад га са тешком муком прочитају, а оно им се некако чини, као да су и сами клали свиње и пили рампаша.

По целој Европи настао жагор — сви се узмудвали. Зрје телефони, отауцава чекић на брвојавима. Са свију страна стижу хатна питања, на све стране чекају најбржи одговор. Свако у Европи и онај у Паризу и руски цар у Петрограду и немачки цар у Берлину и цандур у Каћу не може, да једе ни да мирно спава док не чује, шта је др. Полит говорио ових дана на угарском сабору.

Сви су они зинули и рекли: »Е браћо и народе, није друкче, кад тако каже др Полит!«

»Браник« је опет изабацио цомбу.

Боже мој ти радикали, баш су ђаволи, све измишљају, како ће да најде браниковце. Ето сад су опет почели измишљати села за народ. А ком ће врагу сѐла, коме треба и на што народу предавања и сѐла?! То су радикали измишлили само, да могу отети народ од браниковаца Па и оно што је било на сѐлу и то је којешта. Још Батут и Боже помози, али Миловановић са Лазаревићевом приповетком.... па онда тај проклети Петровић, где је нашао да пева, кад се »Бранику« не пева?! Што су се забога бламирала?! Или бар да су питали »Браник« за дозволу и упутство шта да раде.

Па онда, и читаоничко сѐло и то све у један дан! Ко је то видео, ратарима и занатлијама приређивати забаву?! Још се могу тамо пропити, или можда стомак покварити. Знате »Браник« се страшно брине за сиромаш народ, а нарочито од кад су избори на прагу. За то му и јесте криво, што се баш радикали свачем прво досете и прво започну. Све би он то исто умео и боље и лепше, само — знате — неће да му се не би пребацило, да је себичан и да хоће да задобије свет за себе.

Је л' те, да је то цомба, хоћу ли рећи скромност?

Цек.

Вести из места и са стране.

Прогонство Срба новинара из Босне.

Читамо у »Српској Ријечи«: У ствари прогонства нашега уредника из Босне и Херцеговине и П. Кочића из сарајевског окружја, до данас нема никакве промене. Они су још у уторак уложили код владе протест, па још до данас о тој ствари није се донијело никакво ријешење. Ово јављамо нашим бројним пријатељима, који нас непрестано питају. Чим се што деси, ми ћемо први и одмах јавити. Уједно јављамо, да се ни један од споменуте двојице, није ни макнуо из Сарајева и да мирно чекају даљи развитак ствари. Разним вијестима, које се с противне стране тенденциозно пуштају у свијет, не треба никакве пажње поклањати, јер нијесу основане на истини.

Роман кнегињице Стане.

Из Петрограда јављају, да је руски цар одобрио развод брака Ђорђа Максимилијановића, кнеза Романовског, херцога од Лајхтенберга и његове супруге Анастасије, Николајевне, ћерке црногорског кнеза Николе.

У исто време је цар допустио, да се разведена херцогинја од Лајхтенберга, уда за Николу Николајевића, врховног заповедника трупа петроградског војног округа. Свадба ће, веле бити у највећој тишини, почетком идуће недеље.

Младожења, велики кнез Никола Николајевић, који је сада у 50. години, син је покојног великог кнеза Николе Николајевића, брата цара Александра П. Разведена херцогинја Анастасија позната код нас под њеним девојачким именом кнегињица Стана,

рођена је на Цетињу године 1867., и према томе има сада 39 година. Њен досадањи муж служио је у гарди.

Ова удаја је веле, резултат вишегодишњих романтичних љубавних односа, и љубав великога кнеза Николе према херцегови Стани већ је од толико година јавна тајна у целом Петрограду.

Х а п и је.

Читамо у »Српској Ријечи«: У недељу, 12. о. м. отпутовале су наше хаџије муслиманске вјере на кад у света мјеста. Како чујемо, отишло их је из цијеле земље 130. Да ли ће послушати савјете »Бошњакове«, да не лутују преко Србије, није нам познато, само знамо толико, да је мржња и заслијепљеност нашег »Бошње« и његових господара против Србије и свега српскога, тако далеко ишла, да препоручује хаџијама пут преко Румунске, мјесто преко Србије, наволећи, да је краћи. Могућно је, да у уредништву »Бошњака« не знају географије, али, да своје незнање употребљују на штету других, то је у најмању руку алчаклук. Пут преко Румунске, који он као краћи препоручује, дуљи је најмање за двеста километара, а према томе и скупији. Ми се надамо, да му наше поштоване хаџије нијесу пале на лијепак и желимо им сретан пут и повратак. Дај Боже, да се свиколици у потпуном здрављу и рахатлуку, окријепљени вјерским светињама, поврате у своју драгу отаџбину!

Брзојави »Застави«.

Стигла 16. новембра.

Избори епархијских окупштинара у архидијецези.

Митровица. (Телефонски извештај »Застави.«) Избор заступника у епархијску окупштину архидијецезе, а за наш протопрезвитерат обављен је данас. Радикална листа победила са огромном већином при избору световњака. Радикални заступници изабрани су са 76 против 27 гласова. И учитељ изабран радикал При избору свештеничких заступника победила је листа клерикално самосталско либерална.

Изборна борба.

Мошорин. Једногласно изабрани петнајст изборника радикала уз одушевљено клицање: Живио Мита Мушица!

Ириг. Свих 18 изборника за Руму изабрани су сами радикали.

Ужлона експлозија.

Дартмунд. У Круповој фабрици догодила се ужасна експлозија. Фабрички кров је однесен Раденици се спасавају и бегају. Говори се да број унесрећених прелази хиљаду. На место несреће не да се доспети, јер се све боји нових експлозија.

Дортмунд. Творница, која је поред Крупове фабрике одлетела је у зрак. Све је у рушевинама и свако живи се спасава. До сад је нађено 3 мртвих и 80 тешко рањених.

Из угарског сабора.

Будимпешта. Расправља се прорачун министарства трговине Сиклаи говори о рецентрализацији железничке управе. Демократ Пето говори о штрајковима, који избијају због скупоће. Напада на предлог којим хоће да се штрајкови спрече.

Културна борба у Француској.

Париз. Један део епископата да обавља службе у цркви без претходне пријаве властима.

Крива у Шпанији.

Мадрид. Морсу је поверен састав владе.

Прилике у Аустрији.

Беч. Чешки аграрци отпочели су у сабору опструкцију против изборне реформе. Држе говоре појединци, који трају по четир сата.

Сремске шљивовице,

коју производи и препоручује свој властити производ

Душан Тодорић,
Стара Пазова (Срем).

„Париградски Гласник“ јавља:
У Паризу је ових дана изашло једно дело које је веома важно за све оне који се баве прошлосту и садашњошћу угарских Срба. То је зборник привилегија и других црквених уредаба православних Срба у Угарској са насловом „Serborum per Hungarium constitutorum ordinationes ecclesiasticas sive sparsim nunc nondum editae, nunc primum collectae — Parisus via dicta Bernard-Palissy, № 4. Expensis Hubert Welter, bibliopolae. Leipzig Verlag von Hubert Welter, Salomoustrasse, 16) LDCCCVI“, који је издао вредни католички калуђер и познати научник Луј. Петит, као засебни отисак из познате велике збирке црквених саборских аката J. D. Hansi, Amplissima Collectio Conciliorum continuata a J. B. Martin, in universitate Lugdunensi professore, et Lud. Petit, e Congregatione ab Assumptione. Овај зборник садржи у себи ове прилоге:

1. Привилегије цара Леополда од времена настањања Срба у Угарској, почевши од 6. априла 1690. па до 4. маја 1695.
 - 2) Акта сабора српске цркве, од децембра 1701.
 - 3.) Тражење Арсенија Чарнојевића да цар Леополд испуни обећање.
 - 4.) Обећање цара Леополда да ће чувати српске привилегије 22. новембра 1703.
 - 5.) Потврду привилегија од стране цара Карла VI. 8. октобра 1706.
 6. Потврду привилегија српскога народа од стране цара Јосифа 26. септембра 1706.
 7. Потврду привилегија од стране царице Марије Терезије 18. маја 1743.
 - 8.) Наредбу царице Марије Терезије о објави привилегија.
 - 9.) Текст прве уредбе црквене зване Regula-ment, који обухвата уређење целокупнога црквенога живота српскога народа у Угарској; утврђено на српском сабору а потврђено од царске власти, 27. септембра 1770.
 - 10.) Монашка правила, утврђена од два синода, г. 1673. и г. 1774.
 - 11.) Текст друге опште црквене уредбе од 2. јануара 1777. утврђена је на исти начин као и прва. И овај текст је постојао до сада само у неколико примерака. Издавач га је добио од Черновичкога митрополита. Има додатке о церемонијалу и о др.
 - 12.) Текст протеста митрополита Видака у ствари привилегија, 5. фебруара 1778. До сад само један примерак постојао.
 - 13.) Текст краљевскога рескрипта, којим се задовољају захтеви у протесту, 7. априла 1778.
 - 14.) Текст треће опште црквене уредбе, тако званог „Деклараторијума“ 16. јула 1779. са шест додатака.
 - 15.) Rescriptum, по коме се имају управљати митрополити.
 - 16.) Текст устројства епархијских конвисторија.
 - 17.) Неколике уредбе, потекле из краљевске тајне канцеларије 1783—1798.
 - 18.) Акта и захтеви темишварскога сабора од 7—14. септембра 1790.
 - 19.) Потврда захтева у актима темишварског сабора, 1791. г.
- Писцу су ишли на руку, — што он, у предговору на латинском језику, истиче — г. г. Стојан Новаковић, председник српске академије наука, и др Милан Пећанац, секретар српског посланства у Цариграду.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Приредно сам за штампу

**ЗАБАВНИК
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ**

са следећим садржајем: *Полтавско звоно*, историјска приповијетка; *Шумарев син*, приповијетка; *Два пријатеља*, приповијетка из XIV. вијека; *На Гренланду*, приповијетка са далеког сјевера. — Све ове четир приповијетке врло су занимљиве и поучне, а пре свега доне су и прерађене по најбољим њемачким изворима. Књига ће бити штампана на финој хартији и изнијеће око пет штампаних табака. — Цијена ће јој бити 70 потура или 80 пара данарских. — Двије трећине чиста прихода ове књиге намијењен је оснивању српског учитељског мировинског фонда у Босни и Херцеговини

Молим српску омладину, гг. учитеље, професоре, свештенике и остале пријатеље српске књиге, да се заузму око скупљања претплате. Штампаче се само онолико примјерака, колико се буде јавило претплатника. Имена претплатника штампаче се на крају књиге, с тога молим, да ми се претплата са именима претплатника пошаље до 20. децембра о. г. (по ст. кал.). Скупљачи могу задржати 10% од скупљене претплате. Књига ће бити готова до конца децембра.

У Брчком, на Аранђелов-дан 1906.

Милан Бањанин
српски народни учитељ.

ЗАМОЈУ

посластичарску радњу

потребна ми је једна лепа солидна девојка за продавачицу, која може одмах ступити. Извјескује се знање мађарског и српског језика. Понуде ваља слати на:

Hermann Frigyes
czukrász Szabadka.

1593 2—3

Обичан рибији зејтин

је усљед неугодног мириса и укуса, тако тешко сварљив, да за децу и њежне болеснике ни говора не може бити о употреби. Велика хранљивост и лековита снага коју има рибији зејтин у себи које је доказано, данас је сваки човек може употребити, јер у начину Скотове емулсије рибији зејтин је свију неугодности лишен. Скотова је емулсија у опште укусна, лако сварљива, и скоро трипута снажнијег дејства, од обичног рибијег зејтина. Скотова емулсија не проузрокује никада ни најмање болове и очевидно има повољан утицај.

Рибар с великим ослићем (Dorsch) знак је гаранције за прави Скотов поступак.

Кад се позовете на ове новине и пошаљете 75 потура у поштанским маркама, послаће вам уз плаћену поштарину боцу на пробу.

Dr. Emil Budai, „Stadtapotheke“
Budapest, IV. Váci-utca 34/50.

Једна боца на пробу уз плаћену поштарину.
Цена оригиналној боци К 2-50.
1227 2—5 Добија се у свима апотекама.

ПРВА И НАЈВЕЋА
српска трговина готовог мушког, женског и дечијег одела

Стевана Ј. Капамаџије
у Новом Саду
главна улица број 25.

Препоручује своје богато стоваришта за зимску сезону са ценама јефтиним и сниженим као нигде.
1548 3—22

936. szám — 1906. végrh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zsabylai kir. járásbírósnak 1906. évi Sp. I. 310/3. számú végzése következtében Dr. Gavanszki Tivadar ügyvédi ügyvéd által képviselt nádáljai képz. és nevelési alap javára Cselovics Gyóka ellen 100 K s jár. erejéig 1906. évi október hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 192 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 8 mtm. csőves kukoricza, 3 malacz, 2 öl búza szalma, szoba butorok stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zsabylai kir. járásbírósnak 1906. évi V. 661/2. számú végzése folytán 100 korona tőkötvetelés, ennek 1903. évi július hó 18-ik napjától járó 8% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 64 kor 40 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig, az árverés alpeses lakásán Nádálján leendő megtartására 1906. évi deczember hó 3-ik napjának délelőtti 10 1/2 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővvezendő ingóságokat mások is le és felülfoghatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Zsabylán, 1906. évi november hó 19. napján.

Szaghmeister Dániel
kir. bir. végrehajtó.

1594 1—1

ЗАМОЈУ

ТРГОВИНУ ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
треба једног доброг и солидног

ПОМОЋНИКА,

који је у бољим радњама сервирао, и који говори потпуно немачки и мађарски. Ступање одмах или по споразуму

Велимир Радак
у Митровици.

1595 2—3

Трговачки локал,

у коме постоји мануфактурна, и специјалска радња, преко 100 година вјдаје се под најповољнијим условима на више година под закуп.

Иста радња налази се на најугледнијем месту, у Перлезу (Торонталска жупанија) и прави обрт од 40 до 50 хиљада круна.

Ради погодбе и тачнијег обавештаја, треба се обратити на

Миту Илића
у Перлезу.

1715 3—3

Др. Ђ. Трифковић

варошки болнички лечник вратио се с пута, и прима болеснике од 9—11 сати пре подне.

Нови Сад, главна улица бр. 21.
1585 2—3

ПРОДЈА ВИНА

српских манастира у Фрушкој Гори експортна радња у Руми као и сремске шљивовице влистити производ.

А. Дугошевић и Вилић.
Рума — (Срем.)

1590 2—6

ПРОДАЈЕ СЕ У СРБИЈИ

уређено пољско добро

до 200 ланаца
у ВАРОШИ ЈАГОДИНИ.

Обратити се ваља

Кости В. Ракићу и брату

1433 8—10

трговцима у Јагодини.

МОЛОВ Сајдлицки прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис А Молл носи.

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашно средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, говких вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 круне
Фалшификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку А. Молла и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛ-ОВА

Францова ракија и со

је особито средство за мазање код севетина, вглавкова и при назебу најбоље кућено средство, јер успешно јача мускуле и нерве.

Цена је пломб. ориг. флаши 1 кр. 90 пот. Главно отпранитство од апотекарај

А. МОЛ, ц. и кр. дворски лиферант
ВЕЧ, Тухлаубен 9.

У стовариштвама провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а. 653 23—104

Трговина шпецераја, деликатеса и вина
на мало и велико

САВЕ ИЛИЋА

у Новом Саду

житна пијаца бр. 10. преко од „Три Круне“.

Препоручује своје обилато свежом робом снабдевано стовариште, шећера, кафе, пиринца, брашна, зејтина, бадема, лешњика, грождја, чоколаде, вина, коњака, шљивовице, рума, ликера, прашке шунке, фришких сардина, руса, плава камена, рафије и гуме за каламљење. Сваковрсни боја за кречење, боје и лака за патос, фирнајса и пемзла и све остале у ову струку спадајуће робе.

Брза и тачна послуга — Роба свежа. — Цене умерене. 1482 8—15

КО ПАТИ ОД КОСТОВОЉЕ, РЕУМАТИЗМА

бола у куковима,
нека купи једну флашицу

Дра Флеша Јихт-флуид

који кост бољу, реуматизам, руку, ногу, леђа — и болове у крстима, изнемоглост у рукама и ногама, као и отоке сигурно лечи. Дејство се осећа кроз најкраће време. Добија се у Dr. E. M. Flesch, „Ma-guar Korona“ — Apotheke Győr, Baross ut 24.

Флашица од 1 1/2 деци кр. 2. За дужу употребу породична флаша кр. 5. Кад се поручи 3 мање или 2 веће породичне флаше, шље се уз плаћену поштарину пакет! 1269 11—36